

De adelaar stak het bloedig hart ten hemel (Blz. 138)

— O, die vervloekte zeeziekte! zei Jan van 't Schelleke. 't Is of ze 'ne mensch ondersteboven keeren. Ik wist niet dat het zoo leelijk kon doen op zee!

Jan van 't Schelleke was een Antwerpenaar en in de Scheldestad gewonnen en geboren.

Groot of sterk was hij precies niet, maar rap en handig als twee. Vlug met het werk en vlug met den geest.

Hij had een heel zeer aardig gezicht met dat wipneusje en de levendige kijkers die onder zijn slim voorhoofd, stonden.

— Vervloekte zeeziekte! bromde hij. Ik heb anders in mijn leven veel water gezien!

— Hebt gij dan nog gevaren, Jan? vroeg Rooie Kobe.

Rooie Kobe, moet ge weten, was van Loenhout uit het diepste der heide afkomstig en had de naam van Rooie te danken aan de kleur zijner haren die *peenzwart* waren, volgens de schilderachtige uitdrukking van Jan van 't Schelleke.

— Of ik nog gevaren heb, pardjekt, ik geloof het wel, maar nooit niet verder dan met de overzetboot naar Sint-Anneke en dan terug.

— Ik dacht dat ge al zooveel water gezien hadt! hernam de Rooie.

— Ja zeker.

— Zoo! en waar dan?

— Wel, in de Schelde, pardjekt, maar nu begin ik in te zien dat de plas hier toch nog al wat grooter is. Hebt gij al gevaren Rooie?

Kobe zuchtte :

— Neen!... behalve dees laatste dagen, en dat kan tellen!

— 'k Geloof u! En vroeger?

— Nooit, nog op geen hofgracht.

— Dat moet u varen, Rooie?

— Varen!... Ik geloof het wel. Zijn we er nog niet haast?

Jan van 't Schelleke glimlachte eens.

— Neen, kameraad, dat zal altijd nog wat aanloopen.

— Och Heere, hadde ik maar thuis gebleven!

— Maar hoe hebt gij het in uw kop gekregen, Rooie, van uw mastetoppenland te verlaten om hier op zee te komen zwalpen?

— Ja, dat ik de zee over moest om naar Mexico te gaan, dat hadden ze me wel gezegd, maar dat de zee zoo'n wild, onbeschoft ding was dat een mensch gansch uit zijn gelid slaat, dat wist ik niet. Is er geen weg naar Mexico over land?

— Niet bij weet, Rooie! Allewel, ik heb er nooit van hooren spreken.

— Dat ge daar met den *à vapeur* kost heenrijden, meende Kobe, dat zou veel plezieriger zijn.

— Maar, Rooie, gij hebt mij nog niet geantwoord, hoe zijt gij op 't gedacht gekomen van naar Mexico te gaan?

— En gij dan, Jan?

— Ik, dat is verschillig... ik...

— Wat gij?

— Wel, Kobe, dat is zoo op eens bij mij opgekomen. Ik moest opgaan voor mijn lot, ik moest dus soldaat worden, hé?

— Natuurlijk!

— Goed, waartoe moet een soldaat dienen?

— Een soldaat?... Om t'exerceeren.

— Ja, maar waarom exerceert hij?

— Om *ratatoelje* te krijgen.

— Ook waar!... Maar waarom geeft het land ratatoelje aan zijn soldaten en waarom moeten zij de wapens leeren?

— Omdat ze erin getrokken zijn, pardieu!

Jan schudde het hoofd.

— Neen, zei hij, ge zijt er niet.

— Zeg het dan maar want ik zal het toch nooit niet raden.

— Denk eens goed na; waartoe dient een soldaat?

— Dat weet ik niet, antwoordde Kobe beslist en met overtuiging.

— Wel immers om te vechten, Rooie! Om naar den oorlog te gaan!

— Toch in ons land niet!

— En waarom niet?

— Omdat ze bij ons niet meer mogen vechten sinds het jaar Dertig.

— Ja, daar is nu wel iets van! Maar ik zei bij me zelven een soldaat moet dienen om naar den oorlog te gaan; ik ben soldaat ik moet dus gaan vechten. Nu ginder in Mexico zitten daar een heele troep bandieten en schelmen, die onze prinses Charlotte van haren troon willen jagen. Halt! zeg ik, daar gaan de Belgen een speld voorspeten... en ik doe mee. Ik heb mij aangegeven en ik ben naar Audenaarde vertrokken. Nu zijn we op weg naar Mexico en pardjekt! we zullen eens laten zien dat we geen katten zijn om zonder handschoenen aan te pakken. Maar gij, Rooie, waarom zijt gij vertrokken?

— Ik ga voor een andere reden.

— Dewelke?

— Hm! dat is moeilijk om zeggen.

— Ge zijt een vieze apostel, Kobe. Ik weet niet wat u zoo achterhoudend maakt. Ik heb u mijn gedacht gezeid, zeg het uwe.

— Ja, maar het mijn is zoo heelemaal anders.

— Zooveel te plezieriger!

— Plezierig! Ik vind er niets plezierig aan. Ik zeg het toch liever niet.

Jan van 't Schelleke was niet nieuwsgierig van natuur maar nu had hij toch wel eens gaarne geweten wat den Rooien Kobe tot vertrekken had aangezet.

— Wilt gij het niet zeggen? vroeg hij een onvergenoegd gezicht zettend.

— Ik wil wel...

— Doe het dan!

— Maar ik vrees iets.

— Wat vreest ge?

— Dat ge mij zult uitlachen.

— Ik u uitlachen, Rooie! Zijn we nu geen beter kameraden!

— Ik zeg het toch niet.

— Goed! sprak Jan gestoord, dan houdt gij uw geheimen maar voor u, en als gij ze verteeren kunt is 't goed en als gij er van barst is 't ook goed. Maar ik kan geen vriend zijn met iemand die zoo achterduimsch is. Ik ben voor

recht voor de vuist, de hand op het hart... Salut!

Jan deed of hij heenging en Kobe verschrikte er van.

Ziet ge, het was allemaal zoo vreemd aan boord, zelfs tusschen landgenooten! Van zijne *pays* was er niemand. Zij hadden hem al den *Mastentop* geheeten en dat kon hij niet goed lijden. Jan zei altijd *Rooie* en dat vond hij goed. Dat was immers de kleur van zijn haar gelijk hij het van Onzen Lieven Heer gekregen had!

't Kon hem weinig schelen dat het zoo rood zag, alleen had hij er spijt van gehad den dag dat ze hem zeiden dat Judas ros was, dat al de verraders en al de valschaards ros zijn. En valsch, ziet ge, dat vooral was de Rooie niet en daarom trof het hem als zijn nieuwe vriend van achterduims had gerept.

Van zijn rosse haren gesproken en van Judas : het had den armen jongen zoozeer getroffen dat hij op zekeren dag er zijn pastoor had over geraadpleegd.

Deze had hem lachend een grooten steen van het hart genomen met te zeggen dat van de kleur van Judas zijn haren niets bekend was en dat er de heilige boeken niet van repten en dat hij wel wist dat er in Kobe geen valschheid stak.

Nu Jan hem verweet van zoo achterhoudend te zijn en hij zijn eenigen of ten minste zijn besten vriend zag vertrekken, keerde zijn hart om.

— Hee, Jan, riep hij.

— Neen, houd het maar allemaal voor u!

— Kom, luister!... Ik zal het u zeggen.

— Ik ben er anders niet kurieus om, zulle! antwoordde Jan van 't Schelleke, maar dat hij dit wel was bewees genoegzaam zijn spoed om zich opnieuw neven Kobe te zetten.

— Zult gij mij waarlijk niet uitlachen, Jan?

— Neen, Kobe!

— Woord van eer?

— Gij hebt het!

— En zult ge er nooit aan de kameraden van spreken, aan geenen enkelen?

— Ik beloof het u.

— Wel, zei Kobe — en het kwam er toch nog aarzelend uit — ik ben vertrokken voor een meisje!

De jongen werd rood tot in zijne roode haren.

Hij bekeek zijn medegezel of dezen niet lachen zou, maar Jan antwoordde heel ernstig:

— Voor een meisje! Is dat nu zoo belachelijk!

— Vindt gij het niet belachelijk, Jan? vroeg Kobe en zijn gelaat helderde zonnig op.

— In het geheel niet.

— Kom, dan zal ik het u vertellen! riep de Rooie met dankbaarheid de hand van zijn vriend grijpend.

— Daar zijn er die nog wel meer doen voor een meisje, vervolgde de Antwerpenaar aanmoedigend, en ik vind dat zoo zot niet. Daar zijn er zelfs die er zich voor verdoen — maar dan gaat het te ver en dan wordt het waarlijk gek.

— Zich verdoen! ja, zei Kobe dubbend, ik heb er ook aan gedacht, maar het was de duivel die me dat influisterde en ik ben blij dat het zoover niet gekomen is. Ik lig nu wel op 't water te zwalpen met een verwarden buik of ze erin geboterd hadden, maar ik leef toch nog, nietwaar, Jan?

— Dat is zeker.

— Luister, sprak Kobe, ik zal u mijn geschiedenis vertellen : als ik tien jaar oud was verloor ik op één jaar mijn vader en mijn moeder. Zusters had ik niet, maar nog éénen broer, onzen Lowie. Ik was alleen op de wereld moest ik rekenen, want Lowie was drie jaar ouder en ik geloof niet dat hij ooit veel van mij heeft gehouden. Onze vader werd 's Vrijdags 's morgens begraven; ik weet het nog heel goed het was in den winter en zeer koud. 't zag overal wit van de sneeuw en het vroor onmenschelijk hard. Het was nog donker als Lowie en ik achter de kar gingen waarmede men vader ter kerke bracht. Na den dienst in de kerk gingen wij naar het kerkhof en ze lieten de kist in den put neder. Ik zie nog goed den ouden grafmaker voor mijn oogen staan — de vent is al een jaar of zes zelf dood — hij blies in zijn handen om ze te verwarmen en ik hoorde hem duidelijk zeggen tegen iemand; dat de grond zoo hard was als een kassei en dat het een hondenwerk was grafmaker te zijn bij zoo'n weer. Toen begon ik eerst voor goed te schreien want ik had medelijden met vader dat ze hem in dien killen grond gingen begraven. Ik had toen nog geen duidelijk begrip van den dood en ik dacht dat vader zou koude lijden. Maar verveelt u mijn geschiedenis niet, Jan?

— Ga voort, Rooie. We zullen er wel komen en wij hebben tijd genoeg.

— Ja, er is toch voor ons niets te doen op de boot, vervolgde Kobe, en ik weet niet wat

het is maar nu dat we alzoo ver van huis zijn — en dat we nog verder moeten, hee Jan?

— Ja, veel verder.

— Nu vind ik het 'nen troost dat alles te herinneren.

— En ik luister er gaarne naar.

— Ik ga voort. Op 't kerkhof duurde het niet lang. Daar waren niet veel menschen achter vader, alleen de naaste geburen. Ik zeg de naaste geburen maar die woonden toch wel een half uur van ons, daar onze hut midden in de heide stond. De pastoor en de koster gingen terug de kerk binnen en de menschen waren ook weg. 't Was toen al stillekens aan dag geworden maar ver kon ik toch niet zien omdat er zooveel mist was. Ik had me heel koud en de oude grafmaker vroeg me vriendelijk wat ik daar bleef staan doen. Dat wist ik zelf niet goed. Ik geloof dat ik aan 't droomen was. ik keek rond : Ik stond gansch alleen op het kerkhof met den grafmaker die bezig was den put te vullen. Ik hoorde de hardgevroren aardklompen op de kist bonzen, dof! dof! dof! en 't was of er steenen op mijn hart vielen.

— En waar was uw broeder Lowie, Kobe?

— Ja, het was hem dien ik eerst zocht. Ik heb altijd veel van hem gehouden hoewel hij nooit bijzonder vriendelijk was jegens mij; maar dien morgen hield ik nog meer van hem, ik zou hem wel om zijn hals gevlogen zijn. Begrijpt gij dat?

Jan knikte dat hij het begreep.

— Nu begrijp ik het ook! sprak Kobe.

— 't Was omdat ge niets anders van uw bloed meer ter wereld hadt.

— Dat was het.

— En hij!

— Hij was weg. « Waar gaat ge naartoe? vroeg me de grafmaker.

— Ik weet het niet! antwoordde ik.

— Hebt ge geen koude?

— Ja, zeide ik.

— Waarom gaat ge niet naar huis, Kobeke? vroeg hij.

— Ik zei dat ik naar huis zou gaan maar dat er daar niemand was of mijn broer moest er zijn.

— En jullie, tante Jo? vroeg hij.

— 't Was waar, aan tante Jo, ons vaders zuster, had ik niet gedacht. Zij woonde in het dorp waar zij een winkeltje hield meest van holsblokken en bezems maar ook snoeperij voor de kinderen en fruit in den herfst.

— Ik zal naar tante Jo gaan, zei ik.

— Ik keek nog eens in den put waar ze vader in neergelaten hadden maar van de kist was niets meer te zien en de grafmaker stampte met zijn klompen de aarde vast.

— Dag Peerke! zei ik, want zoo heette de ouderling.

— Dag Kobeke! antwoordde de man.

Ik ging heen.

Als ik voor het winkeltje van tante Jo kwam kreeg ik in eens schrik.

— Waarom? vroeg de Antwerpenaar.

— Ja, dat weet ik zelf niet.

— Was zij dan niet goed voor u.

— Neen, zei de Rooie, maar kwaad toch ook niet.

— Onverschillig dan.

— Ja, geloof ik. Zoo als alle menschen voor mij geweest zijn sinds vader en moeder dood zijn... en sinds...

De stem stokte in zijn keel.

— Wat is er, Kobe? ge ziet er op eens zoo aardig uit.

— 't Is dat *Ze* voor den dag gaat komen, antwoordde de eenvoudige jongeling.

— Wie?

— Wel *Zij!*...

— Het meisje voor wie ge vertrokken zijt?

— Ja. Ik wou zeggen dat zij ook vriendelijk voor mij was vóór dat... maar wil ik u nog eerst van tante Jo vertellen?

— Ga voort waar ge 't laten steken hebt, Rooie. Als ge voor het winkeltje stondt dan kreegt ge schrik en gingt ge niet binnen.

— Neen, Jan.

— Waar gingt ge naar toe.

— Ik wist niet waar naartoe en wou terug bij Peerken den grafmaker.

— Wat doen? vroeg Jan.

— Ik ging naar hem omdat hij me Kobeken had geheeten. Ik heb altijd veel van vriendschap gehouden maar er nooit veel gehad. En ik weet wel waarom!

— Ik niet, Rooie. Want gij zijt een goede jongen met een braaf hart.

— Kwaad ben ik niet, Jan, dat weet ik ook wel. 't Is niet om mijn eigen te bestoeffen maar ik zou nooit durven doen hebben wat onze Lowie wèl deed.

— Wat scheelde er dan aan u, Rooie?

— Zij willen van mij niet, Jan, omdat ik leelijk ben.

— Leelijk, dat vind ik niet.

— Jawel, Jan, ik ben heel leelijk.

— Maar een jongen moet nu immers toch niet schoon zijn! meende Jan.

— Maar toch ook niet te leelijk, vervolgde de arme jongen argeloos, want als ge te leelijk zijt, dan willen ze u nergens. Nu gaat het nog al tegenwoordig, ik ben wel niet schoon, maar er mankeert toch niets aan mij en ik heb sterke armen, Jan, dat is ook iets en vergoedt een weinig mijn rosse haren.

— In Engeland is ros de mode, jokte de Antwerpenaar opbeurend. Daar zijn al de schoon meisjes ros.

— Dan had Onze Lieve Heer van mij een Engelschman moeten maken als ik dan toch ros moest zijn, lachte Kobe gemoedelijk, maar bij ons deugt het niet. Maar waar was ik nu weer?

— Wel ge waart aan 't zeggen dat het tegenwoordig nog al ging!

— Juist. Als ik een knaap was van een jaar of tien was het veel erger. Mijn ooren stonden ver van mijnen kop en heel mijn gezicht was vol sproeten.

— En wat zei de grafmaker?

— Die was weg. Tusschen de sneeuw zag ik nog alleen de zwarte plek waaronder thans vader voor altijd rustte. Ik had spijt dat hij daar niet meer was. Ik ging de kerk binnen en zette mij tegen den muur op de bank. De Witte van den Zavelberg zat daar ook.

— Wie is dat? vroeg de Antwerpenaar.

Eerst keek de Rooie verwonderd op. Iedereen kende immers den Witte van den Zavelberg!

Maar als hij bedacht had dat Jan van Antwerpen was, zei hij:

— De Witte — hij zit tegenwoordig *op 't kot* (*) voor brandstichting — was toen dertien jaar, maar hij had nog zijn eerste kommunie niet mogen doen omdat hij zoo'n deugniet was.

— En die zat daar ook?

— Er was een uitvaart om half tien in de kerk en er werd brood uitgedeeld aan den arme en daar kwam de Witte op af. Ik zat er nog geen twee minuten of hij trok mij zoo hevig bij de haren dat de tranen uit mijn oogen sprongen; terzelfder tijd viel een mijner blokken uit en rolde rammelend over den steenen vloer. Bij veel ander gebreken heb ik ook nog dit van rood te worden. De swis had het lawaai gehoord en kwam kwaad af. Hij dacht zeker dat we daar aan 't vechten waren. De Witte trok een gezicht alsof hij van niets wist.

(*) In de gevangenis.

— 't Is hij! zei hij tot den swis en wees op mij.

— 't Was niet noodig mij aan te duiden, want ik zag rood tot achter mijn ooren. De swis greep mij bij den kraag en zette mij buiten. Ik begon opnieuw te weenen en te zuchten: och, leefde vader of moeder nog maar!... Dien dag, Jan, was ik ongelukkig.

— Heel ongelukkig, antwoordde de Antwerpenaar deelnemend. Ik voel het.

— Ik dacht toen dat er niemand zoo ongelukkig was als ik, dat ge niet ongelukkiger kondt zijn.

— Misschien hadt ge gelijk! zei Jan. Zijn ouders verliezen en dan zoo alleen en verstooten zijn in de wereld, dat is heel erg.

— Ik ben toch nog ongelukkiger geweest, hernam Kobe stillekens. 't Is misschien zonde in de oogen van God het te zeggen, maar er is iets ergers dan zijn ouders kwijt te geraken.

— En wat is dat?

— Dat zal ik u straks zeggen, Jan.

— Ik raad het al: als ge dat meisje...

De Rooie knikte en vervolgde:

— Maar dààr voor de kerk, alleen, met de koude voeten in de sneeuw, bibberend in den ijzigen wind, niet wetende waarheen en onschuldig uit de kerk gezet, dààr was ik ook heel ongelukkig.

— En waar gingt ge dan naartoe.

— Ik dacht op onze woning.

— Maar er was niemand meer.

— Neen, maar ik dacht dat onze Lowie er zou wezen. Ik trok er alleen naar toe, drie kwaart uurs van het dorp. Het eenige karspoor dat ik in de sneeuw zag was gemaakt door de kar waarop ze vaders lijk naar het kerkhof hadden weggevoerd. Dat was een droevige weg, Jan!

— Ik begrijp het, Rooie.

— En toen ik in onze woning kwam was er niemand. Het was er koud en leeg. Ik nam vaders blokken en keerde terug naar het dorp.

— Waarom naamt ge die blokken, Rooie?

— Dat weet ik ook niet, Jan. Ik denk dat het was omdat ze aan vader toebehoorden en omdat ik benoodigdheid had iets van hem op mij te hebben. Ik keerde terug naar het winkeltje van tante Jo.

— En gingt gij er nu binnen?

— Ik zag mijn broêr Lowie voor de deur staan en hij at een grooten appel dien hij mij reeds van verre toonde. Toen ik nader kwam vroeg hij:

— Van waar komt ge, Kobe?

— Van huis! zei ik.

— Ik heb wit brood gegeten, sprak hij, en zoete melk gedronken. En gij?

— Ik heb nog niet gegeten, antwoordde ik.

— En nu heb ik reeds mijn tweeden appel, ging hij voort, en het wit brood is op.

Hij plaagde altijd gaarne.

— Daar geef ik niet om, zei ik.

— En ik mag hier blijven wonen.

— Ah!

— Ja, bij tante Jo.

— En ik?

— Gij, sprak mijn broêr, gij moet gaan dienen.

— Waar?

— Bij den boer.

— Waarom? vroeg ik.

— Omdat er geen plaats is voor u bij tante Jo, antwoordde hij.

— Komt gij niet naar huis, Lowie?

— Neen, ik blijf hier; tante Jo heeft boven nog wel zes meukens appelen staan.

— Ik had koude en kreeg honger, vervolgde de Rooie, maar ik durfde toch niet binnen gaan. Lowie stond in de deur met de beenen zoover uiteen mogelijk, als 't ware om mij den doorgang te versperren.

— Ik kan toch niet alleen naar huis gaan? zei ik. Ga met mij, Lowie.

Hij schudde het hoofd en lachte.

Dat deed me nog meer pijn.

— Sut! daar staat Kobe ook al! hoorde ik eensklaps zeggen.

Het was tante Jo die achter Lowie stond.

— Van waar komt ge? vroeg zij.

— Van huis! zei ik.

— 't Is niet waar, riep eene stem, hij is van de swis uit de kerk gevlogen! riep iemand achter mij.

Het was de Witte van den Zavelberg.

Ik werd weder rood.

— Zijt ge uit de kerk gevlogen? vroeg mijn tante grimmig.

Ik bloosde nog feller. Neen kon ik niet zeggen.

— Zijt ge waarlijk uit de kerk gevlogen, hernam zij. Kunt ge u nog niet goed gedragen als uw vader begraven wordt.

De waterlanders waren daar weer.

— 't Is mijn schuld niet! zei ik nokkend.

— Foei!... Liegen op den hoop toe, sprak mijn tante, ge moest beschaamd wezen. Waarom zijt ge na den dienst niet naar huis gekomen gelijk uw broer? Wat moeten de menschen daar wel van denken!... Alee! naar binnen!

— Ik gehoorzaamde maar kreeg in 't voorbij gaan een duw van tantes vuist in de lenden.

Nu moest ik ook uitleggen wat ik met vaders blokken wou gaan aanvangen en daar ik niet den minsten uitleg gaf noch kon geven werd mij het snoode plan aangedicht die te willen verkoopen.

Lowie had geen medelijden met mij, integendeel, het scheen me toe dat hij genoegen vond in de ruwe bejegening die mij te beurt viel.

Heel den dag bleef ik stil bij de kachel zitten, hopende daarmee tantes wrevel te overwinnen en ik hield mij zoo klein en zoo nietig in een hoeksken want ik had schrik « den boer te gaan dienen ».

Maar ik hoorde haar over mij klagen tegen al de menschen die op den winkel kwamen. Zij vertelde dat de Swis mij 's morgens uit de kerk had moeten zetten en dat ze nu met de twee jongens van haar broêr op den hals zat. Lowie, dat ging nog al, zei ze, die was ten minste fatsoenlijk, maar bij mij stond de deugnieterij en de valschheid op 't gezicht te lezen.

Omdat ik ros was! zuchtte de Rooie.

En altijd eindigde het met de woorden:

— Wat ik met den jongste ga aanvangen weet ik niet!

's Middags at ik weinig omdat ik vreesde anders voor een slok-op te worden gescholden en omdat ik mijne aanwezigheid in haar huis zoo licht en zoo onopgemerkt mogelijk wou maken.

Het hielp niet, mijn leelijkheid had het bij haar verkorven en tante Jo vroeg me of ik haar kost niet lustte en of het niet goed genoeg voor mij was. 's Avonds wou ik mijn vergrijp herstellen en deels om tante plezier te doen, deels om mijne hongerige maag te verzadigen deed ik eer aan het aardappelgerecht dat ons werd voorgezet.

Toen zei ze dat ik de ooren van haren kop zou eten.

— Wat een akelig wijf! onderbrak de Antwerpenaar.

Maar Kobe kwam daar tegen in.

— Neen, zei hij, tante Jo had het zelf niet breed en voor Lowie was ze goed.

— Als ik haar van mijn leven ontmoet, dreigde Jan, dan zal ik haar toch wel op haar plaats zetten van zoo met een weesjongen te handelen.

— Dat zal niet meer, Jan.

— Is ze dood?

— Ja.

— God zij geloofd!

— Ge moogt van haar geen kwaad denken, ze heeft van Lowie genoeg doorstaan.

— Ze had maar beter voor u moeten zijn.

— Ja, Jan, doch het mensch was ook niet rijk, verre van daar en we waren inderdaad een last voor haar.

— En hoe is het dan afgeloopen, Rooie?

— Met mij?

— Ja.

— Wel Vrijdag's 's morgens bij haar gekomen, hee, en 's zondags stond ik nevens den veldwachter op de tafel na de hoogmis.

— Hee? vroeg de Antwerpenaar die de gewoonte niet kende.

— Ik werd aanbesteed.

— Gebeurd dit waarlijk? vroeg Jan.

— Het is mij overkomen.

— Arme jongen!

— Erg plezierig is dat inderdaad niet. Ge staat op een tafel en de boeren komen u keuren of gij goed in 't vleesch zijt.

— Gelijk bij 't vee!

— Neen, lachte de jongeling gelaten, 't is niet om u op te eten!

— Dat mankeert er nog aan.

— 't Is alleen om te zien hoeveel arbeid ge leveren kunt.

— En hoe verging het u?

— Tamelijk! antwoordde Kobe. 't Had beter kunnen gaan maar ook veel slechter. Ik mag er Onzen Lieven Heer nog voor bedanken. Ik leek toen niet heel sterk te zijn en daar was geen liefhebberij naar mij; een heiboerke kreeg me omdat hij me haast voor niet wilde houden. Want ge moet weten dat de bestedelingen die nog niet veel arbeid kunnen leveren door hun jeugdigen ouderdom ten laste vallen der gemeente. Die het minste voor u vraagt heeft u.

— Ik geloof dat het bij de wilden niet barbaarscher gaat, meende de Antwerpenaar.

— Daarom heb ik misschien geen schrik van naar Mexico te trekken, lachte de Rooie.

— En wat moest ge doen bij dat heiboerke?

— De koeien weiden en de stal mee helpen kuischen.

— En hoe oud waart ge toen?

— Tien jaar!

— Pardjekt, Rooie, dat is onmenschelijk.

— Ik zal nu maar overslaan wat er in mijn koewachtersleven is voorgevallen. Dat is niet merkwaardig. Ik had het maar povertjes doch werd groot en sterk gelijk ge ziet.

— Gij hebt gezondheid te koop, Kobe.

— Dat is de heilucht! lachte deze.

— Ja, van de biefstukken zal het niet zijn, schertste de Antwerpenaar.

— Ik heb het nooit zoo goed gehad als hier aan boord, merkte Koben op.

— 't Heeft anders hier ook geen stoef!

— Ik wou het altijd zoo hebben, Jan.

— En Lowie? Wat is er van hem geworden?

— Laat ons liever over hem zwijgen, vriend.

— Niet veel goeds, ik hoor het wel! Toe Kobe, biecht nu maar heelemaal rechtuit. 't Is tusschen ons tweeën en hem zult gij er niet mede benadeelen, wij zijn ver genoeg van huis.

— 't Is waar, antwoordde de Rooie. Lowie die mocht bij tante blijven.

— Had hij het daar beter?

— Dat zal nog al wat verschild hebben, sprak de jongeling, Lowie mocht naar school gaan... ik ben ook wel wat geleerd... lezen, schrijven en cijferen gaat nog al, maar dat heb ik 's avonds na mijn werk in de avondschool moeten leeren. Later liet tante Jo aan Lowie het timmeren leeren. Ze kocht er zelfs duur gereedschap voor maar 't werken zat er niet in.

— Ik heb het gedacht, zei de sinjoor, dat het zoo zou uitdraaien. Dat is de oude geschiedenis.

— En gij verveelt u gewis, Jan?

— Integendeel, ze boezemt mij veel belang in.

— Lowie trof slechte gezellen en geraakte aan den drank. Tante Jo heeft er zooveel van afgezien dat ze er van in 't graf is gedaald.

— En leeft Lowie nog? vroeg Jan.

Kobe antwoordde eerst niet.

— Ja en neen, zei hij eindelijk.

— Ik begrijp! knikte de Antwerpenaar.

— Hoe! gij begrijpt? vroeg de Kempenaar verwonderd.

— Wat gij zeggen wilt.

— Zoo?

— Hij zit gevangen.

De Rooie bloosde.

— Hoe weet gij dat, Jan? vroeg hij bedeesd.

— Ik raad er naar... 't Is de oude geschiedenis. Luiheid, losbandigheid, gevangenis of gasthuis dat zijn zalen die ineen loopen.

— Het is waar! zuchtte Kobe.

— Ik gis zelf waarom?

— Neen, Jan... of gij moet het weten.

— Voor diefstal, pardjekt!

— Neen, stelen deed hij niet, Goddank!

— 't Is nog verwonderlijk. Voor een messteek dan?

De Rooie schudde het hoofd.

— Geen vechtpartij?

— Neen.

— Een geldzaak?

— Evenmin.

— Dan geef ik mij op.

— Gij kunt het niet raden. Ik zal het u aanstonds zeggen.

— Ik luister.

— Maar eerst moet ge weten dat ik rond dien tijd kennis aanknoopte met Trezeke Schepels. Kent gij haar niet? vroeg de naïeve heidejongen.

— Neen, Kobe.

— Het was een schoon meisje van negentien jaar, het eenig kind van een ossenboerke. 't Waren ook geen rijke menschen; zoo iets van onzen stand vóór dat mijn vader stierf. Maar Trezeke was zeker de bloem uit den omtrek. Ik ontmoette haar dikwijls op het veld: « Dag, Trezeken!... » « Dag, Kobe!...» Daar bleef het doorgaans bij. Maar heimelijk bleef ik haar toch nakijken.

— Verliefd! lachte Jan.

De Rooie knikte droef-ernstig.

— Verder?

— Ik kwam haar meer en meer tegen... met opzet natuurlijk. Ik werkte in dien tijd als een paard, verteerde nooit één cent en maakte 's nachts bezems om mijn spaarpot te vergrooten.

— Gij hadt plannen, Kobe?

— Ja, Jan. Ik had plannen. Ziet ge, ze was wel beter dan ik maar ik kon toch goed werken. Haar vader en haar moeder werden oud en er moest iemand komen om het gedoetje te besturen...

— En daar waart gij de rechte man voor, Kobe.

— Misschien wel, Jan. Maar 't heeft zoo niet moeten zijn.

— Is het afgeraakt.

— Luister, Jan. Ik aarzelde lang, heel lang eer ik durfde spreken. Ik wist van jongsaf dat ik leelijk was maar 't had me altijd weinig kunnen schelen... Nu... hm! vond ik het erg. Ik zei: Trezeke zal van mij niet willen met mijn rosse haren en mijn sproetig voorhoofd! Langs een anderen kant moest ik toch bekennen dat zij heel, heel vriendelijk jegens mij was; zoo vriendelijk als nooit, sinds moeder, iemand tegen mij geweest. Dat gaf me moed. Ik bestopte mij in bosch en kant om haar te bespieden hoe zij met andere jongens was, of ze voor hen ook zoo uitnemend vriendelijk was... 't Is misschien een gewoonte, zei ik. Ik lag op loer... ze was wel beleefd en gespraakzaam maar nooit met iemand zooals met mij. In dien tijd was ik gelukkig, Jan.

— Ik geloof het!

— Maar toch waren er weer oogenblikken dat ik als 't ware den moed opgaf.

— Was zij dan niet altijd even vriendelijk?

— Jawel, jawel, maar ik kon mijn eigen geluk niet gelooven. Ik ben te leelijk, dacht ik altijd, opdat het schoonste meisje van heel den omtrek juist mij zou gaan beminnen: een armen bestedeling in zijn jeugd op den hoop toe. Ik veronderstelde dat het alleen uit medelijden was dat ze zich zoo aanminnend jegens mij vertoonde, dat het was uit braafheid des harten want braver waren er geen.

— Is zij dood? vroeg Jan die nieuwsgierig was.

— Neen, zuchtte Kobe.

— Hoe kon dit dan zoo afgeraken?

— 't Is hier dat de droevige geschiedenis gaat beginnen. Op zekeren dag had ik een besluit genomen. De vasten ging ten einde en met Paaschdag zou ik mij verklaren.

— En deedt gij het, Kobe, ik wed van neen!

De Rooie knikte:

— Ik deed het.

— En wat antwoordde ze?

— Ik wachtte haar af na de eerste mis waar ze altijd naar toeging opdat vader en moeder de hoogmis zouden kunnen bijwonen. 't Was zoo'n zonnige vroolijke lentemorgen, Jan! Ik had een heel tuiltje bloemen geplokken en ik kwam uit den kant gesprongen als zij alleen weder keerde... Dag Kobe! zei ze.

Zij werd ook rood maar nam ze aan.

— Trezeke! zei ik.

— Kobe!...

— Zoudt ge mij niet willen? vroeg ik.

Ze zei « neen » noch « ja » maar mijn aanvraag verschrokte haar niet.

Mijn hart bonsde in mijn lijf...

Ze zag me vriendelijk aan...

— Als vader en moeder tevreden zijn, zei ze... ik wil wel.

De Rooie zweeg eenige oogenblikken.

Hij tuurde voor zich met ombestemden blik;

het was alsof hij dien gelukkigen stond wou smaken.

Dan vervolgde hij langzaam.

— Ik heb reeds veel geleden in mijn leven maar ik weet niet of het geluk van dit oogenblik te duur zou gekocht zijn met het dubbel van hetgene ik heb moeten verduren.

Het was of de hemel voor mij openging.

Het was tusschen ons spoedig afgesproken dat ik nog 's namiddags bij hare ouders zou komen.

Na Paschen het huwelijk!... De lente zong in mijn hart!

Toen ik mij weder alleen bevond aan den boschkant moest ik springen en dansen en mijn vreugde uitjubelen!

Als ons geluk te groot is, Jan, dan kunnen wij het in ons lichaam niet ingesloten houden.

En lang duren kan het nooit. Indien ik nog ooit gelukkig kon zijn — dit kan niet meer — dan zou ik er schrik van hebben.

— Dan zoudt ge doen gelijk Uilenspiegel, onderbrak de Antwerpenaar.

— Hoe dat?

— Die weende bij zonnig weder en lachte bij regen. Weet ge waarom?

— Neen.

— Als het heel goed was kon het niet beter worden en moest het verslechten en als het slecht was kon men beterschap verwachten.

De Rooie vond zich in te ernstige stemming om in Jan's onderbreking genoegen te vinden.

— 't Was vreeselijk! murmelde hij als voor zich zelven.

— Wat, Kobe?

— Hetgene toen gebeurde.

— En wat was het?

— Aan den draai, op 't Lindeke, waar er een kapelleken in den boom hangt, vervolgde de Rooie als in een droom, weerklonk er eensklaps achter mij een hoonend, spottend gelach! Ik wende mij om... Het was Lowie.

— Uw broêr?

— Ja.

— Hij had u bespied?

Kobe knikte en na een oogenblik ging hij voort:

— Dag, Lowie! zei ik.

— Dag, Rosse meisjeszot! antwoordde hij grinnikend.

— Ik deed alsof ik het niet hoorde; het was Zondag, hij had misschien te veel gedronken.

— Ge staat me dunkt nog al goed met Trezeke, zei hij en er lag iets onheilspellends in zijn blik.

De Rooie onderbrak zijn verhaal met eene vraag:

— Hebt gij ooit gaarne gezien, Jan? vroeg hij.

De Antwerpenaar lachte eens.

— Wel twintigmaal, Kobe.

Deze schudde ontkennend het hoofd:

— Dan moet het nog komen, Jan, dan hebt ge nog niet gaarne gezien. Als dat gebeuren zal, vriend, dan zult ge plots zoo heelemaal anders worden... Beter?... Ja... veel beter op zeker punten... Ge zoudt iedereen willen goeddoen en gelukkig maken, maar op één punt zult ge kittelachtig worden.

— En dat is?

— Het voorwerp uwer liefde.

— Dat is niet verwonderlijk, Rooie!

— Ge begrijpt mij niet ten volle, Jan. Ge kunt nog niet lijden dat ze haar naam uitspreken... maar gij zelf gij zoudt uw geluk aan de vogels in het bosch gaan vertellen.

— Ga nu maar voort, Kobe.

— 't Is om u uit te leggen hoe zonderling een mensch zich kan gedragen. Wanneer Lowie me zei dat ik goed stond met Trezeke, wist ik heel goed natuurlijk van wie hier kwestie was en toch vroeg ik: Welk Trezeke?

Mijn broêr knarsetandde.

— Welk Trezeke? herhaalde hij. Welk Trezeke?... O gij, Rosse valschaard!

— Het bloed keerde in mijn lijf, maar ik zweeg.

— Welk Trezeke? herhaalde hij schamper.

— Wat hebt ge, Lowie? vroeg ik.

— Ha! ge kent Trezeke Schepels niet.

— Zeker dat ik haar ken...

— Ik heb uw flikflooierijen wel gezien.

Hij bekeek mij dreigend in de oogen en de vuist naar mij uitstekend zei hij:

— Pas op, Rosse! of ge zult met mij te doen hebben.

— Waar moet ik voor oppassen? vroeg ik.

— Ik wil niet dat ge Trezeke Schepels nog eenmaal beziet.

Ik viel uit de lucht.

Zulke bedreiging en zulk bevel deed me mijn kalmte verliezen.

— Bemoei u met uwe zaken, zei ik.

— Ha, gij meent het zoo, Rosse?

— Gij zijt het, Lowie, die het op zulk een toon zet. Gij hebt nooit van mij gehouden en nu ik een geluk in mijn leven heb, het eerste, nu schijnt gij het mij te benijden.

— Benijden! grinnikte Lowie, u benijden! Wie denkt ge dat ge zijt!... Of meent ge waar-

lijk dat een meisje kan verliefd geraken op een gezicht als het uwe!...

— Gij handelt slecht, Lowie, sprak ik, van mij te komen pijn doen. Ga uw weg, ik zal den mijnen volgen.

— Kom dan niet in mijn vaarwater, Rosse.

— Dat doe ik niet, Lowie!

— Dat doet ge wel!

— Ons wegen, zei ik, loopen genoeg uiteen opdat wij elkander niet dikwijler ontmoeten zouden, als gij dit verlangt voor ons beider rust. Doe gij naar uw goesting, Lowie, en bemoei u ook niet met mijne zaken.

— En Trezeken? vroeg hij.

— Die naam heeft hier niets te doen.

— Integendeel, daar zit het juist.

— Voor de derde maal, Lowie, dat zijn uwe zaken niet.

— Dat zijn mijne zaken.

— Uwe zaken!

— Ja, luidde het dreigend antwoord.

— Met welk recht!

— Omdat *ik* Trezeken bemin.

Ik nam dit woord nog niet ernstig op, het kon dronkemanspraat wezen.

Ik moest hem daarenboven niet vreezen, meende ik, ik was wel drie jaar jonger maar veel sterker geworden dan hij.

Hij viel in een vloed bedreigingen uit tegen mij, doch ik vervolgde schokschouderend mijn weg.

's Namiddags was ik dit treurig voorval bijna vergeten.

Het was een donker stipje aan den helderblauwen hemel van mijn geluk.

Bij het noenmaal sprak ik bitter weinig aan de tafel, geheel afgetrokken in mijn bespiegelingen, weggedompeld in mijn liefde.

De boer bij wien ik als knecht werkte, deed zelfs de opmerking dat ik er zoo onthutst uitzag alsof ik iets op 't geweten had.

Ik glimlachte eens maar zweeg. Ik was niet in gemoedsstemming om alles mede te deelen.

Hadde ik het maar gedaan!

— Waarom? vroeg Jan.

— Dat zult ge aanstonds inzien.

Als ik na 't lof ter woning ging van Trezeke, ontmoette ik mijn broêr met den Witte van den Zavelberg.

Beiden schreeuwden mij beleedigingen en scheldwoorden achterna maar ik antwoordde niet. Ik bemerkte dat ze dronken waren en nog gedurig de flesch aan den mond hadden.

Ik verstond iets van « den rooden haan te doen kraaien! » Gij weet wat dit zeggen wil.

— Brandstichten, zei Jan.

— Ja. Ik gaf er geen acht op.

Bij de ouders van Trezeke werd ik goed ontvangen. Zij had reeds mijn bezoek aangekondigd.

Toen ik 's avonds huiswaarts keerde had ik de toestemming.

Ik meende mijn geluk bereikt te hebben... Eilaas!... eer er eenige uren voorbij waren zou mijn leven voor eeuwig verbrijzeld wezen.

— Wat gebeurde er dan? vroeg de Antwerpenaar met klimmende belangstelling.

— Er was brand in het dorp... Ik sliep op de schelf boven de schuur en keek door het dakvenster... Ik weet niet welk voorgevoel mij overmeesterde... Ik blikte in de richting van het huis van Trezeken... het stond in lichterlaaie!

— O God!

— Als zinneloos snelde ik half gekleed over de heide... De menschen waren gered... ik hielp blusschen en voor de beesten zorgen... en 's anderdaags 's morgens werd ik aangehouden, beschuldigd de hoeve van Schepels in brand te hebben gestoken!

— Hoe is dat mogelijk?

— Het gerucht was in het dorp... De gendarmen van Hoogstraeten kwamen en ik werd gevangen genomen. De boer bij wien ik werkte kwam verklaren dat ik aan het noenmaal zoo zonderling was geweest, zooals iemand die slechte daden in 't schild voert. De man kwam ook getuigen dat hij bij stormkleppen naar mij was komen gesneld maar dat ik niet te huis was... Natuurlijk ik was reeds weg... Twee maanden bleef ik gevangen.

Op zekeren dag deed men mijne gevangenis open en zei men dat ik vrij was... Zonder verderen uitleg... Ik keerde naar het dorp terug en dan eerst vernam ik dat de Witte en ook mijn eigen broêr voor de brandstichting werden aangehouden. Het was Lowie zelf die in zijne dronkenschap de waarheid had uitgebracht. In eene herberg had hij gezegd: Trezeke Schepels wil mij niet, maar onze Rosse zal haar toch ook niet hebben. Ik heb met den Witte de hoeve in brand gestoken.

— Wat schurken! zei Jan.

— Och! de drank leidt tot alles.

— Het ergste is dat onschuldigen er ook moeten door lijden.

— Die woorden werden aan den burgemeester overgebracht en beiden gevangen genomen. Afzonderlijk ondervraagd kwam spoedig de waarheid aan het licht: Lowie had

twee liter jenever beloofd aan den Witte als hij de boel aanstak: één liter op voorhand en één daarna.

— En de ellendeling had toegestemd?

Kobe knikte.

— 't Is vreeselijk! En hoe ging het u op het dorp?

— Ja, de menschen zeiden alleen: 't is de Rosse niet, 't is Lowie die het gedaan heeft. 't Was mijn broêr en ze vonden misschien dat het gerecht toch niet ver mis was geweest... Voor mij was het verschil nog al groot.

— En uw Trezeke?

— Ik ging naar de hoeve van Schepels die terug was opgebouwd maar ik werd door de ouderlingen slecht onthaald. Ze zegden dat ze wel wisten dat het mijne schuld niet was maar dat ik toch de eerste oorzaak van hun ramp was. Voor die menschen was het ook erg want ze waren niet verzekerd.

— En Trezeke?

— Zij stond aan den eenen kant met haar voorschoot voor de oogen... Het huwelijk kon geen plaats hebben, zei de oude. Met het hart vol wanhoop vertrok ik... Den volgenden Zondag wachtte ik Trezeken af als ze naar de mis ging, ze weende bitter maar het kon toch niet... later misschien... Vooralsnu wilden haar ouders van geen trouwen hooren.

— Ze had toch moeten trouwen, meende Jan.

— Neen, vriend, ze kon niet... ze kon niet. Ze wilden bij haar thuis niet... en mijne spaarpenningen waren natuurlijk ontoereikend om alleen voort te kunnen. Overigens ze kon hare oude moeder en vader niet verlaten.

— Als ze onredelijk waren!

— De menschen hadden ook gelijk, Jan, want niemand wou van mij weten. Mijn gewezen baas, die tegen mij had getuigt, dacht nog altijd dat ik er voor een deel tusschen was en nergens wou men iemand die voor brandstichting had vastgezeten. De oogst was slecht geweest dit jaar en 't schijnt dat boer Schepels er slecht voor zat. Op zekeren dag hoorde ik zeggen dat Trezeke ging trouwen met Ward van de Blauwe hoeve. Die jongen heeft geld, hij is oppassend en het meisje zal er gelukkig mee zijn. 't Is zoo nog best! murmelde de Rosse, maar er blonken tranen in zijn oogen.

— En dan?

— Dan ben ik van het dorp gaan loopen. Ik was eerst van zin in 't water te springen, maar dat mag niet, hee, Jan?

— Neen, Kobe, dat mag niet.

— Dan hoorde ik zeggen dat ze voor een goede zaak naar Mexico gingen vechten en ik ben vertrokken. Mijn leven is niets meer waard en ge zult zien, Jan, dat ik het ginder achter niet sparen zal.

De Antwerpenaar stak zijn vriend hartelijk de hand toe.

— Tusschen ons, zei hij eenvoudig maar oprecht, is het voortaan op leven en dood. Wij blijven vrienden, hee Kobe.

De Rooie knikte bewogen ja.

— Hebt gij spijt van alles verteld te hebben? vroeg Jan.

— Neen, het heeft mij goed gedaan... maar ik heb schrik gekregen van de menschen en ik wist niet dat er nog zoo'n brave waren.

— Was Trezeke getrouwd als ge vertrokt, Rooie?

— Neen.

— Wie weet, jongen, wie weet? Zoolang er leven is, is er ook hoop!

— Voor mij niet meer!

— Een meisje vergeet zoo licht niet, Kobe.

— Ze moet, Jan. Het arme kind kan niet anders.

— Als ge van Mexico terugkeert...

— Ik wil er niet van terugkomen, sprak de jongen halsstarrig. Ik zal mijn best wel doen om niet terug te komen.

— De mensch mikt, besloot Jan, maar God beschikt! Wie weet!...

* * *

Er waren nog andere passagiers aan boord van *La Floride* waarmede de lezer graag in kennis zal komen.

Er was namelijk tusschen hen een teekenaar die met zijn koddige teekeningen het gansche schip wist te vermaken.

Die artiest met het potloot werd aan boord met den naam van *Rubens* gedoopt en wij zullen hem alzoo maar blijven heeten.

Den 7 December, om 5 uur 's morgens, was de *Floride* in 't zicht van *La Martinique*, het eerste der Antillen-eilanden.

Onze Vlaamsche jongens moesten groote oogen openen.

Zij hadden nu den grooten plas overgestoken en waren in een ander werelddeel.

De bergen in een lichten nevel gehuld, de reusachtige ravijnen, de velden van suikerriet, de boomen en de weelderige plantengroei, eindelijk de negers en hunne slanke prauwen, leverden een verrukkelijk schouwspel op voor hunne verwonderde blikken.

Na het eiland gedurende ongeveer drie uren langs de kust te hebben voorbijgevaren kwamen ze voorbij Saint-Pierre, de hoofdstad van het eiland en het anker werd geworpen in de kleine reede van *Fort-de-France*.

Negers en negerinnen gaven blijken van uitbundige vreugde. Het landen van een schip is voor hen een heele gebeurtenis en het is door de gekste gebaren en wildste kreten dat zij hun gevoelens lucht geven.

In het algemeen zijn de zwarten van *La Martinique* goed en zacht van inborst en zij toonen zich uiterst gedienstig.

Het klimaat is zoo schoon, zoo lachend dat het misschien een gunstigen invloed heeft uitgeoefend op de bewoners.

Maar hier gelijk in Mexico en overigens in alle koloniën zijn de Mestiezen (afstammelingen van blanken en Indianen zooals we reeds zeiden) de doodvijanden van de blanken wier fortuin en maatschappelijke stand zij benijden. Van een anderen kant hebben zij voor de negers die zij als een ontaard ras aanzien, den vinnigsten haat en grootsten afkeer.

Het eiland van La Martinique is waarlijk van slangen vergeven, waarvan de beet doodelijk is.

Er bestaat eene legende tusschen de blanken dat de negers een behoedmiddel kennen tegen den giftigen beet der slang maar dat zij weigeren het geheim mede te deelen. Dit antidotum schijnt tot de fantazij te behooren want jaarlijks sterven er talrijke zwarten ten gevolge aan slangenbeten.

Ook zijn de aardbevingen geen zeldzaamheid in La Martinique.

Om beter de rampen te voorkomen zijn al de huizen in hout gebouwd.

Op de Savannaplaats der hoofdstad bevindt zich het standbeeld der eerste keizerin van Frankrijk, de eerste vrouw van Napoléon I, keizerin Josephine, geboren Tascher de la Pagerie.

De *Floride* bleef 24 uren aan land. Het was tijd dat het anker gelicht werd want verscheidene soldaten waren het slachtoffer geworden van den *tafia* of brandewijn van suikerriet, waarvan zij de kracht niet kenden.

Gelukkiglijk dat die ziekte met slapen overging.

Eene ergere kwaal verklaarde zich aan boord namelijk typhus.

Den 10n December liep de *Floride* de reede van Santiago de Cuba binnen en zes soldaten door de ziekten aangetast bleven in het gasthuis aan land.

Eilaas! allen op één na bezweken daar, ver van hun land, en zonder Mexico betreden te hebben waarvoor zij gingen strijden!

De reede van Santiago de Cuba is een der schoonste van de gansche wereld.

Het water is er zoo helder dat men er tot op groote diepten de roode koraalgewassen kan onderscheiden.

Groote zeeraven of kormoranen zwirlen gedurig over den zeespiegel en pikken uit het water visschen grooter dan zij zelven.

Van verre gezien is de stad Santiago schooner dan van dichtbij.

De straten zijn eng, vuil en loopen vol kronkelingen langs smerige houten gevels.

In 1864, op het oogenblik dat de *Floride* er aanlandde, telde de stad ongeveer 80.000 inwoners en waren de negers er nog tot de slavernij gedoemd.

De negers, zegt kapitein Loiseau, aanschouwen de slavernij als iets zeer natuurlijk. Al die ik gezien heb werken niet de helft van een Europeaanschen arbeider. Allen zijn krachtig van gestel en uitnemend gezond.

Een neger van ongeveer zestig jaar, die portier was bij den geneesheer Lofond vertelde dat hij zes zonen had waarvan vier nog als slaven dienden.

De brave zwarte had de vrijheid der twee anderen gekocht voor 3,500 piasters of 17,500 franken. Nu spaarde hij om een derde af te koopen.

Gelukkiglijk is daar een einde aan gekomen en is de slavenhandel in die streken afgeschaft.

Nu kan de moeder van het kind, de echtgenoot van zijn vrouw niet meer willekeurig gescheiden worden! Nu kunnen die ongelukkigen niet meer als vee worden verkocht.

Ook in Congo worden de slavenhandelaars tot in hun verste strooptochten achtervolgd door onze Belgische soldaten, dank aan wijlen onzen grootmoedigen vorst Leopold II.

Den 15n December 's morgens, wierp de *Floride* haar anker voor het fort San-Juan d'Ulloa, op een afstand van ongeveer vijf honderd meter der haven van Vera-Cruz.

Dit fort heeft millioenen aan Spanje gekost, maar heeft nooit kunnen beletten aan een vloot de stad te beschieten.

Het was gedurende een dier bombardeeringen, bevolen door den prins de Joinville, dat de gewezen voorzitter van Mexico, Santa-Anna door een biskaaier werd getroffen die hem het been verbrijzelde.

De veldheer, zegt men, zette zijn eigen been af bij middel van een mes.

De reede van Vera-Cruz wordt vreeselijk geteisterd door de *Norte*. Dit gebeurd ongeveer alle veertien dagen. Dan vluchten de schepen naar de hooge zee om tegen de kusten niet verbrijzeld te worden. De oorlogsschepen zoeken soms een schuilplaats twee uren zuidwaarts achter de eilanden de *Los Sacrificios*. Daar liggen ook de Fransche Mariniers begraven die in 1862, gedurende de belegering, aan den *Vomito-Negro* bezweken.

Het was dààr, naar er beweerd wordt, dat de vroegere Indianen menschen ten offer brachten aan hun afschuwelijke afgoden.

Onze jongens werden aan land gebracht.

Welk een vreugde den grond der bestemming te betreden!

Maar nieuwe slachtoffers werden door klimaat en landstreek geëischt. De *vomito negro* of gele koorts woedde vreeselijker dan ooit.

Er ligt eenige gelijkenis tusschen den typhus en de vomito. Deze begint door een neerslachtigheid en een soezerigheid waarin de zieke tien of veertien dagen gedompeld blijft. Dan barst de eigenlijke gele koorts uit en kenmerkt zich door felle brakingen.

Die phasis duurt gewoonlijk zes uren of minder en de lijder sterft zonder veel smart.

Zelden laat de vomito zijn prooi ontsnappen.

Twaalf Belgische soldaten, waartusschen de muziekmeester Allard, werden door de gele koorts aangetast en bezweken te Vera-Cruz.

Onze vrienden Jan van 't Schelleke, Rooie Kobe en Rubens bleven ongehinderd en de laatste bleef zijn opgeruimdheid behouden.

Over Vera-Cruz deed Rubens maar eene opmerking, die zeer gegrond was, namelijk dat de zwarte gieren er onze vuilniskarren vervangen.

Inderdaad, de bewoners dier tropische stad nemen niet de minste voorzorgen van zindelijkheid en alles wordt midden in de straten geworpen waar de roofvogels baat en buit bij vinden.

Den 18n 's morgens vertrok de afdeeling naar Camaron per spoortrein.

Van daar tot de hoofdstad Mexico waren er nog zeventien dagmarschen te doen.

Den eersten dag werden slechts twaalf uren afgelegd met den ijzerenweg, maar te Camaron oefenden zich de Belgen in het nederslaan van tenten en eten gereed maken in open lucht.

Het land waar zij doortrokken ligt vol moerassen, veenen en poelen en men ademt er de dood in langs de longen. De dikke slingerplanten verstrekken tot schuilplaatsen aan slangen en andere giftige dieren.

Van tijd tot tijd ontmoetten de Belgen posten van Egyptiaansche soldaten met glimlachend gelaat, vol moed, wilskracht en onbezorgdheid, die er door Napoleon III waren heengestuurd.

De Juaristen hadden van hen meer schrik dan van de Turkos en de zouaven. Zij zijn vlug en wild en vechten slechts met het punt hunner bajonet.

Hun officieren hebben de grootste moeite van de wereld om hen te beletten de hoofden hunner gevangenen af te houwen. Langs een anderen kant zijn ze zeer eerlijk en laten zich gemakkelijk leiden.

Rond één uur 's middags kwamen de Belgen te Carmaron aan.

Aan dien naam was reeds een treurige gebeurtenis verbonden. Een tumulus of grafterp duidt de plaats aan waar een compagnie Fransche soldaten eenigen tijd te voren bezweek.

Die moedige jongens begeleidden een konvooi van mondbehoeften, toen zij door 1500 guerilleros werden overvallen.

Drie uren duurde de strijd.

Als de kardoezen opgesehoten waren trokken de Franschen zich terug, wijkend voor de overmacht, en verschansten zich in een huis.

De Juaristen staken het in brand en een gedeelte hunner kwam om in de vlammen.

Slechts vijf hunner ontkwamen het gevecht.

In Camaron maken de Belgen kennis met de eerste Indianen. De mannen staan meestal onbeweeglijk voor hunne tent, het gelaat bedolven onder de lange nederhangende haarvlechten.

Hun gezang, zegt Loiseau, is droevig en eentonig. De woorden bezingen lang vervlogen tijden van grootheid en vrijheid.

Om 9 uur waren allen onder hunne tenten ingeslapen en om 4 uur s' morgens bliezen de trompetten de ontwaking.

Eerst om half-zeven was de tros van het leger klaar en kon men verder reizen. De bagage was op drie-en-tachtig muilezels geladen.

De lange zeereis had natuurlijk de troepen

afgemat en ze onbekwaam gemaakt tot groote dagreizen.

Het was dus niet te verwonderen dat onze jongens veel leden onder dien blakenden hemel, langs zandige en rotsige wegen.

Als zij uitrustten, moesten de officieren altijd goed aanbevelen van de plaats te onderzoeken of er geen slangen of schorpioenen zaten.

Het oog waart alleen over een verschroeide naakte streek waar slechts een weinig gras groeit en *mesquites* een soort van Mexicaansche doornstruik.

Na vijf uren marsch, stikkend van den dorst, komen ze aan den voet van den berg Chiquihuité waar de tweede Fransche post is opgericht.

Daar ligt de *pueblo* of het dorp Passo-del-Macho en de troepen blijven er vernachten.

In den nacht weerklinken er van tijd tot tijd geweerschoten; het zijn de schildwachten die de roovers van het kamp verjagen maar dit geknal verwekt wel eenigszins alarm tusschen jongens die nog niet gewoon zijn aan het voeren van oorlog.

Maar bij de eerste morgenklaarte doen de officiers een andere onaangename ontdekking: een der *arrieros* of muilezeldrijvers heeft in den nacht met vijftien beladen muilezels de plaat gepoetst.

Dit veroorzaakt eene groote verwarring, een hoop klachten en verwenschingen maar er valt niet aan te denken den schurk na te zetten die met zijn buit in het gebergte is kunnen vluchten. Maar hier kon het met recht gezegd worden : *à la guerre comme à la guerre.* Ze trokken verder en als ze den volgenden nacht te Potrero legerden werden er meer schildwachten uitgezet om op de lastdieren te waken.

Een der Belgische soldaten, die ondanks het streng verbod, zijn hoed in vollen middag afgenomen had, bezweek aan een zonneslag.

Het lijk werd voor de troepen ten toon gesteld opdat het tot les zou dienen aan de anderen.

Een Vlaming bezweek ten gevolge van een slangenbeet.

Twee soldaten die ook van die giftige kruipdieren gestoken werden ontkwamen door het onmiddellijk uitbranden der wonde en het nemen van tachtig druppels ammoniak in water.

Dit schijnt het beste middel tegen een slangenbeet.

Typhus, gele koorts, zonneslagen, slangenbeten hadden dus reeds slachtoffers gevergd tusschen onze moedige landgenooten.

Vele wederwaardigheden ontmoetten de troepen niet tusschen Vera-Cruz en de hoofdstad Mexico; doch daar wij geschiedenis schrijven en geen roman; daar enkelen onzer landgencoten nog leven die aan dien tocht deel maakten en ons misschien zullen lezen, denken wij het noodig, met kapitein Loiseau, stap voor stap onze jongens te volgen en rechts en links een vluchtigen blik te werpen op het landschap.

HOOFDSTUK II

CORDOVA. — DE INDIANEN. — ORIZABA. — DE CUMBRES. INDIAANSCHE PLECHTIGHEDEN

— Puebla. — De onderaardsche gevangenis. — Beklimming der Sierra-Nevada en de luchtspiegelingen. — De meren.

Den 21n December marscheerden de Belgen naar Cordova, de grensstad tusschen tierra calente of warme, en de tierra templada of gematigde luchtstreek.

Daar verandert ook het schouwspel dat de natuur oplevert.

Een weelderige plantengroei woekert er kwistig.

Heerlijke potelingen en koffieboomen vormen er hagen en lanen; de oranjeboom bloeit er in het wild, maar de wegen door de regens gedrenkt zijn onbegaanbaar.

De drie Fransche officiers van den militairen post van Cordova kwamen de Belgen te gemoet.

Als men zoover van zijn land verwijderd is dan zijn vreemde bondgenooten bijna onze landgenooten immers!

In Cordova ontmoet men veel kloostergebouwen die vroeger rijk en machtig waren maar thans in verval zijn gekomen sinds de wet op kerken en kloosters, door Juarez uitgevaardigd, hun ongeveer een milliard ontnam.

De groote markt of *Plaza-Mayor,* is zeer uitgestrekt. Daar bevindt zich de hoofdkerk.

Op de groote markt zijn wandelende gaarkeukens ingericht die 's avonds verlicht zijn door den gloed der koolvuren en der rookende toortsen.

Daar wordt een soort vleesch verkocht gezouten of in de zon gedroogd, maar waarvan de aanblik den eetlust niet opwekt. Met dit vleesch wordt een hutsepot gemaakt waar stukken ossenvleesch, hamelvleesch, vleugels en koppen van kiekens en eenden de bestanddeelen van uitmaken.

Alles wordt gestrooid met een soort peper, *chile* geheeten, en die u de keel afbrandt.

't Is geen kost voor Europeanen; zij die beproeven ervan te eten trekken een leelijk gezicht en herbeginnen niet meer. Maïskoeken vervangen het brood.

De bijzonderste klanten dier zonderlinge gaarkeukens zijn ellendige Indianen, donker van gelaatskleer, de haren glimmend glad gestreken, het lichaam ineengedrongen, de mond groot en de tanden hagelblank als die van negers. Zij hebben bijna geen baard.

Als hoofddeksel een strooien hoed en in den regentijd een rieten mantel.

Die overzeesche lazzaroni slapen onder de arcaden der plaats.

Zij schijnen onverschillig voor al hetgene er rondom hen gebeurd en keken nauwelijks naar omhoog op de Belgen.

Het regenseizoen duurt van den 15n Mei tot den 15n september en komt dus overeen met onzen zomer.

Dan wordt het land door meren en stroomen overdekt en de verbindingswegen afgesloten.

Den 23n December werd de reis naar Orizaba voortgezet. De wegen waren zoo slecht dat de troepen drie kwaart uurs noodig hadden om anderhalf uur ver te gaan.

De Mexicanen spreken van Orizaba als van een modern Capua.

Dit is wel eenigszins overdreven.

De stad is iets grooter dan Cordova, dat 10.000 inwoners telt.

De straten zijn rechtlijnig. De huizen hebben geen verdiep en geen kelders gelijk bijna overal in Mexico, in de Antillen en de volkanische streken in het algemeen.

Langs drie kanten is Orizaba door reusachtige bergen omgeven.

In de verte, op een afstand van *acht uren,* ziet men de eenige heerlijke piek van Orizaba, of hij nabij was.

De Indianen noemen dien berg de *Citlatepelt* op den berg der Ster.

Langs het Noord-Westen, op den weg van Mexico, verheft zich de beruchte *Cerro-Borrego.*

Het was dààr dat de Fransche generaal graaf de Lorencez, na de neerlaag den 5n Mei 1862 te Puebla ondergaan, — en waartoe de geheimzinnige Mercedès zooveel bijdroeg — zich terug had getrokken.

Hij meende dat het toppunt van den berg ongenaakbaar was en had verwaarloosd het te bezetten. In den nacht deed de generaal Ortega 2500 man den berg beklimmen. Hij richtte er eene batterij in die door hare voordeelige standplaats de stad kon in puin leggen.

Na anderhalf uur geklommen te hebben op de rotsen stootte de luitenant Detrie met zijne manschappen op de vijandelijke batterij.

Deze werd afgevuurd en zaaide den dood in de Fransche rangen.

Detrie zelf werd aan den pols gekwetst.

Maar de moedige officier verloor zijn koelbloedigheid niet.

Om den vijand in den waan te brengen dat zij zeer talrijk waren riep hij:

— Langs hier de zouaven!... Vooruit de turcos!... Met de bajonet!

Die kreet herhaald door de soldaten, wierp den schrik in de Mexicaansche rangen.

Meenende dat gansch het Fransche leger hen op het lijf was gevallen namen zij de vlucht in wanorde.

's Anderdaags vond men de kanonnen en de wapens verlaten en twee honderd slachtoffers dier paniek, gedeeltelijk in de afgronden op de rotsen verbrijzeld.

Een groot kruis was nog op den Borrego geplant toen de Belgen daar vourbij kwamen.

Het herinnerde het heugelijk wapenfeit dat aan den luitenant Detrie den graad van kapitein en het kruis van het Eere-Legioen verschafte.

Een weinig later onderscheidde Detrie zich bij het beleg van Puebla en als kommandant der jagers te paard keerde hij, na een afwezigheid van slechts twee jaar, in Frankrijk terug.

Het klimaat van Orizaba is zoo mild, zoo zacht en zoo geurig dat het met dit van Nizza mag vergeleken worden.

Er heerscht een eeuwige lente.

De hanengevechten zijn er fel in eere.

Twee Indianen komen nooit mekaar tegen zonder wederzijdsch naar de gezondheid te vragen.

Maar het laatste is toch altijd:

— *Y el gallo de Ud?*... En uwe haan?

Nog eene andere opmerking die niet van pittigheid ontbloot is: de honden in Mexico maken nacht en dag een lawaai dat ge er hooren en zien zoudt bij verliezen, maar ieder kent het spreekwoord: groote blaffers bijten niet.

Dit wordt hier bewaarheid want zoo er geen grooter blaffers in de wereld zijn, er zijn er ook geen versaagder en blooder.

Dit belet niet dat de Indianen u altijd zullen toeroepen:

— *Cuidado! El perro es muy bravo!*... Neem u in aandacht want de hond is zeer stout.

En voor één gebaar dat ge maakt kruipen zij in hun kot.

Kerstmis!... 25n December!

Het was te Orizaba dat onze jongens het feest van Kerstmis vierden, dat meer dan een ander feest, dunkt mij, terug aan huis doet denken.

Het komt misschien hier uit voort dat Kerstmis in het hartje van den winter valt, en dat het daarom in familie, rond den haard, wordt gevierd.

Te Orizaba kreeg de kommandant Loiseau bericht dat hij op zijne hoede moest zijn want dat een deel der guerrilleros, die door de Franschen uit Oajaca verjaagd kwamen te worden, op weg waren in zijne richting.

Den 26n werd de tocht hernomen.

De dagreis beloofde belangrijk te zijn. De troepen gingen de Oostelijke glooiïng beklimmen dier beroemde Cordilleros, dier reusachtige bergen waarvan de verbeelding droomt.

Ge vertrekt voor dag en dauw om de warmte der mediodia te voorkomen.

Las Cumbres of de bergtoppen, gelijk dààr de bergketen der Cordilleros wordt geheeten, zijn verdeeld in kleine en groote cumbres. De weg kronkelt naar omhoog op de rotsige helling en gelijkt aan een monsterachtige slang die zestien overgroote bochten zou hebben.

De vier eerste bochten zijn de langste en komen uit op de groote *Cumbres*.

Meer dan eene uur is er noodig om het toppunt der groote *Cumbres* te bereiken. Maar van daar is de aanblik allerheerlijkst. De morgennevels strekken een vlottend waas uit over de vallei van Orizaba.

Wat verder liggen de kleine Cumbres.

Den 30n kwamen de Belgen te Amazoc, een stadje van ongeveer 3,000 inwoners. Daar waren zij getuigen van een lijkplechtigheid die een diepen indruk op hen maakte.

Al de priesters der stad waren tegenwoordig.

Zij gingen rond eene *opene* kist waarin een meisje lag van vijftien of zestien jaar dat men nog levend zou gewaand hebben.

Al de vriendinnen der overledene volgden in blank gewaad terwijl het rinkelen van bellen, door knapen gedragen, zich mengde bij het ernstig gezang der priesters.

De jongelingen staken vuurpijlen af hetgene 't verwonderlijkste voorkwam aan de Belgen die vuurwerk altijd aan feestelijkheden gepaard zagen.

Al de klokken der stad bengelden en zoo ging de stoet ter kerke.

Van droefheid geen spoor.

Bij de Indianen wordt het afsterven van een knaap of van een jong meisje eerder als een groot geluk aanschouwd.

De ouders zeggen dat God in zijne groote goedheid den engel dien zij op aarde hadden in den hemel verplaatste en zij zijn er vreugdig om.

De bloedverwanten, de vrienden en de geburen wenschen de moeder geluk en na den lijkdienst heeft er een groot feest plaats.

31n December? De Belgen trekken Puebla binnen.

Van verre heeft de stad een verrukkend uitzicht.

De koepels, met gleiswerk bedekt, schitteren in het zonnelicht. Achter de stad verheffen zich de twee vulkanen de Popocatepelt en de Witte-Vrouw met eeuwige sneeuw bedekt.

Het was te Puebla dat onze jongens den 1n Januari 1865 vierden.

Puebla of de *stad der engelen*, had veel geleden door den oorlog en de stad is met puinen bedekt.

Daar treft men de *silos* aan of de onderaardsche gevangenissen.

De silo is een put van 5 meter diep. Hij wordt met doornen bedekt en de ongelukkige die er in wordt gelaten kan aan geen ontsnappen denken.